

|                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nom de l'assignatura         | <a href="#">BIOGEOGRAFIA</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| Codi                         | 28169                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| Crèdits i Crèdits ECTS       | 6 ECTS                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Caràcter de l'assignatura    | <i>Obligatòria</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| Llengua en què s'imparteix   | Català                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Professorat de l'assignatura | Nom del professor: Albert Pèlachs i Maria Barrachina (grup 1)<br>Jordi Cristóbal i Maria Barrachina (grup 70)<br>Despatx: B9/1016 (Pèlachs) B9/1092 (Cristóbal)<br>Correu electrònic: <a href="mailto:albert.pelachs@uab.cat">albert.pelachs@uab.cat</a><br>Horari tutories: Dilluns i dimecres de 10:00 a 11:30.<br>I amb cita prèvia dimarts de 10:00 a 14:00. Albert Pèlachs<br>Dilluns de 10:00 a 12:00.<br>I amb cita prèvia Dimecres de 10:00 a 14:00. Jordi Cristóbal |

| Objectius                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Els estudiants, mitjançant l'estudi de l'assignatura, han de ser capaços d'identificar, descriure, explicar, classificar i determinar les principals espècies vegetals de Catalunya i els paisatges que configuren.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| Continguts                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| <p><b>Bloc 1.- Què és la biogeografia i conceptes bàsics</b></p> <p>a) Explicar breument en què es basa l'estudi de la biogeografia i l'aportació dels geògrafs/es en aquest camp.</p> <p>b) Enumerar i explicar breument diferents conceptes propis de la biogeografia.</p> <p><b>Bloc 2.- La classificació dels éssers vius</b></p> <p>a) Enumerar i explicar la classificació dels éssers vius descrivint quines són les seves principals característiques i regnes</p> <p>b) Identificar i classificar les parts principals dels espermatòfits</p> <p><b>Bloc 3.- La Corologia</b></p> <p>a) Explicar i interpretar les causes de la distribució actual dels éssers vius</p> <p>b) Identificar i explicar els principals mètodes d'estudi paleobiogeogràfics per a l'estudi de la distribució geogràfica passada dels éssers vius</p> <p>c) Enumerar i explicar les característiques dels principals biomes mundials</p> <p>d) Explicar la distribució dels estats de vegetació en clima mediterrani i atlàntic a la Península Ibèrica</p> <p><b>Bloc 4.- Fitogeografia</b></p> <p>a) Enumerar i explicar els principals criteris fisiognòmics per a la descripció de la vegetació i la definició dels diferents tipus de formació vegetal</p> <p>b) Explicar el paisatge en base als diferents tipus de formacions vegetals i a l'empremta de l'activitat humana</p> <p>c) Aplicar criteris taxonòmics per a la identificació d'espècies vegetals</p> <p>d) Enumerar els conceptes propis de l'evolució dinàmica del sistema natural i explicar la dinàmica de la vegetació en base a la influència dels factors ecològics</p> <p>e) Enumerar i identificar els principals tipus de vegetació de Catalunya, a la vegada que interpretar i explicar quines són les espècies vegetals més característiques de cadascuna d'elles</p> <p><b>Bloc 5.- Biogeografia aplicada</b></p> <p>a) Interpretar un mapa de vegetació i aplicar la seva informació en l'elaboració d'un perfil de vegetació</p> <p>b) Interpretar informació digital territorial i aplicar la seva informació en l'elaboració d'un mapa de cobertes vegetal</p> <p><b>Bloc 6.- Sortides de camp</b></p> <p>a) Crear un herbari a partir del coneixement de les espècies identificades en les sortides de camp</p> <p>b) Visitar les principals formacions vegetals de Catalunya i determinar les principals causes de pertorbació antròpica que han experimentat</p> |
| Metodologia docent                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <p>Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Exposicions orals del professor.</li> <li>- Lectura de llibres i articles (activitat individual dels estudiants complementària al treball d'aula i que en algunes ocasions es pot fer en grup).</li> <li>- Redacció de paraules clau de les lectures realitzades.</li> <li>- Treballs de classe individuals, en petit grup i en gran grup, relacionats amb les lectures, les exposicions del professor i la projecció d'imatges.</li> <li>- Debat, discussió i anàlisi crítica de les lectures i treballs realitzats</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## Pràctiques

Les pràctiques de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les següents activitats:

- **Tres sortides de treball de camp a:**
  - a) Massís del Garraf
  - b) Pirineus orientals
  - c) Montseny
- **Una sortida de treball de camp en horari de classe al Campus de la UAB:**
  - a) Una per identificar espècies vegetals
- **Pràctiques de laboratori i gabinet per completar les diferents unitats i temari de l'assignatura basades en:**
  - a) Comprensió de conceptes clau
  - b) Resolució de problemes
  - c) Recerca d'informació a internet (bases sobre biodiversitat, distribució corològica d'espècies, etc).
  - d) Treball d'identificació d'espècies vegetals als herbaris del laboratori
  - e) Ús i maneig d'Atles de distribució d'espècies i SIG MiraMon

El wiki (web de treball col·laboratiu) permet fer una avaluació continuada dels exercicis i un seguiment personalitzat a partir de la "llibreta de curs" <https://wiki.uab.es/>

## Avaluació

L'avaluació dels continguts es durà a terme a través de :

- Entrega de pràctiques resoltes
- Per a tenir dret a ser avaluats/des, és indispensable el lliurament, dins dels terminis que s'aniran fixant al llarg del curs, dels exercicis pràctics. Aquestes pràctiques es realitzaran en grups de com a màxim tres persones i s'hauran de penjar al WIKI. Tant l'herbari com les pràctiques fetes a classe s'han d'haver lliurat abans de fer l'examen de continguts. Per tant, la data límit de lliurament de la part pràctica es correspondrà amb la data de l'examen de continguts. La correcció de les pràctiques es farà a classe amb la suficient antelació abans de cadascuna de les proves de contingut.

<https://wiki.uab.es/0910-LG-B/PaginaInicial>

## 2. Exàmens parcials durant el curs

- En la següent taula hi ha la relació de proves que es duran a terme així com el percentatge de la nota que suposen.

| Part          | Tipus prova                                                             | % Nota |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------|--------|
| Part Teòrica  | Primer examen parcial                                                   | 12.5   |
|               | Segons examen parcial                                                   | 12.5   |
|               | Examen final integrador                                                 | 20     |
| Part Pràctica | Herbari                                                                 | 15     |
|               | WIKI                                                                    | 10     |
|               | Examen reconeixement de les plantes de les sortides de visu i amb guies | 10     |
|               | Examen reconeixement final de visu i amb guies integrador               | 20     |
| Total:        |                                                                         | 100    |

Taula 1. Relació de proves que es duran a terme durant el curs i percentatge de la nota que suposa cada part amb les quals es calcularà la qualificació final.

- Per avaluar la part teòrica es duran a terme dos exàmens parcials que constitueixen el 25% de la nota de la part teòrica. L'altre 20% restant s'avaluarà mitjançant un examen final integrador de tota la matèria explicada. La nota final d'aquesta part es calcularà mitjançant la mitjana aritmètica dels exàmens ponderant pel percentatge que representen aquestes parts en la nota final de l'assignatura (vegeu taula 1).
- Per avaluar la part pràctica es duran a terme dos exàmens, un primer examen amb les espècies vegetals vistes durant la sortida (10% de la nota) i un segon examen integrador amb les espècies vegetals vistes a la sortida i les que s'inclouen al llistat d'espècies vegetals a reconèixer durant el curs (20% de la nota)

així com l'elaboració d'un herbari (15% de la nota) i la correcció de les pràctiques realitzades al WIKI (10% de la nota). La nota final d'aquesta part es calcularà mitjançant la mitjana aritmètica només si la mitjana aritmètica dels dos exàmens de reconeixement d'espècies vegetals és superior o igual a 5. En aquest cas, es calcularà la nota final d'aquesta part en funció dels dos exàmens de reconeixement d'espècies vegetals, de l'herbari i de les pràctiques del WIKI ponderant pel percentatge que representen aquestes parts en la nota final de l'assignatura (vegeu taula 1).

- Tots els exàmens són obligatoris i serveixen per a mesurar el grau d'assoliment dels continguts impartits fins al moment. En tractar-se d'una avaluació continuada, la matèria es va acumulant al llarg del curs.
- Cal superar cadascuna d'aquests parts, teòrica i pràctica, amb una nota mínima de 5 per a fer mitjana entre ells i tenir la nota final de curs. En cas que no s'arribi a aquesta qualificació en alguna de les parts no es farà mitjana i per tant, l'assignatura estarà suspesa. No hi haurà convocatòria de setembre (segona convocatòria) ja que es durà a terme una avaluació continuada.
- Els alumnes que s'hagin avaluat en alguna de les parts de l'assignatura i no es presentin a la resta de les parts es consideraran com a suspesos.

#### 4. Convocatòria de setembre

- La convocatòria de setembre no té la funció d'examen de recuperació, sinó que es reserva per a casos particulars, a valorar conjuntament entre l'alumne/a i els professors.
  - Assistència inexcusable a les sortides de camp que es programin i elaboració dels materials, informes, etc. Sobre aquestes activitats, per a poder-se examinar. Per aprovar l'assignatura és imprescindible l'assistència a les SORTIDES DE CAMP que són OBLIGATÒRIES i serveixen per a l'elaboració de l'herbari i per a poder presentar-se als exàmens de reconeixement d'espècies vegetals.

### Bibliografia i materials específics

#### Bloc 1

##### Bibliografia

- DA LAGE, A. I MÉTAILLIÉ, G. (2000). *Dictionnaire de Biogéographie végétale*, París, CNRS Editions.
- LACOSTE, A. I SALANON, R. (1978). *Biogeografia*. Barcelona, Oikos-tau. 1a edició 1973.
- MEAZA, G. (2001). "Funciones del medio físico en la □eobotàn territorial". A: RODRÍGUEZ, F. (coordinador). *Actas del XVII Congreso de Geógrafos Españoles*. Oviedo, Departamento Geografía de la Universidad de Oviedo, CeCodet, AGE y GEA: 119-129.
- RUBIO RECIO, J. M.I (2002). "Una mirada a la biogeografía". A: PANAREDA, J. M. I PINTÓ, J. (editors). *Temas en Biogeografía*, Terrassa, Aster: 9-24

##### Recursos

Vegeu les adreces d'interès als apunts del campus virtual

#### Bloc 2

##### Recursos

Vegeu les adreces d'interès als apunts del campus virtual

#### Bloc 3

##### Bibliografia

- BOLÓS, O. De (2001). *Vegetació dels Països Catalans*. Terrassa, editorial Aster.
- BUXÓ, R. (1997). *Arqueología de las plantas*. Barcelona, Crítica.
- CREUS, J. (2000). "Dendrocronología y dendroclimatología o cómo los árboles nos cuentan el clima del pasado". A: GARCIA, J. C. *La reconstrucción del clima de época preinstrumental*. Santander, Universidad de Cantabria: 82-122.
- COSTA, M.; MORLA, C. I SAINZ, H. (1998). *Los Bosques Ibéricos. Una interpretación □eobotànica*. Barcelona, Planeta.
- CURTIS, H. (1981). *Biología*, Barcelona, Omega.
- FERRERAS, C. I FIDALGO, C.E. (1991): *Biogeografía y Edafogeografía*. Madrid, editorial Síntesis.
- FOLCH, R. (1981). *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona, Ketres.
- FOLCH, R.; FRANQUESA, T. I CAMARASA, J.Ma. (1984). *Història Natural dels Països Catalans. Vegetació*

(volum número 7), Barcelona, Enciclopèdia Catalana.

- FOLCH, R. (dir.) (1993). *Biosfera*, Barcelona, Enciclopèdia Catalana
- LACOSTE, A. I SALANON, R. (1977). *Biogeografia*. Vilassar de Mar, Oikos-tau
- MARGALEF, R. (1991). *Teoría de los sistemas ecológicos*. Barcelona, Universitat de Barcelona.
- NUET, J.; PANAREDA, J.M. i ROMO, À. M. (1991). *Vegetació de Catalunya*. Capellades, Eumo.
- PASCUAL, R. (1999). *Guia dels arbres dels Països Catalans*, Sabadell, Pòrtic.
- PÈLACHS, A. (2004). *Deu mil anys de geohistòria ambiental al pirineu central català. Aplicació de tècniques paleogeogràfiques per a l'estudi del territori i el paisatge a la Coma de Burg i a la Vallferrera*. Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona.
- SIMMON, I.G. (1982). *Biogeografia Natural y Cultural*. Barcelona. Omega
- VERNET, J.L. (1997). *L'homme et la forêt méditerranéenne: de la Préhistoire à nos jours*. Paris, Editions Errance.
- VIGO, J. (1976). *L'alta muntanya catalana flora i vegetació*. Barcelona, editorial Montblanc-Martin.

#### Recursos

Vegeu les adreces d'interès als apunts del campus virtual

### Bloc 4

#### Bibliografia

- BOLÓS, O. De (2001). *Vegetació dels Països Catalans*, Terrassa, Aster.
- FERRERAS, C.; FIDALGO, C.E. (1991). *Biogeografia i Edafogeografia*, Madrid, Síntesis.
- FOLCH, R. (1981). *La vegetació dels Països Catalans*. Barcelona, Ketres.
- FOLCH, R. (1988). *Història Natural dels Països Catalans: plantes superiors* (volum 6), Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- FOLCH, R. (1989). *Història Natural dels Països Catalans: vegetació* (volum 7), Barcelona, Enciclopèdia Catalana
- LACOSTE, A.; SALANON, R. (1978). *Biogeografia*. Barcelona, Oikos-tau. 1a edició 1973.
- MARGALEF, R. (1991). *Teoría de los sistemas ecológicos*. Barcelona, Universitat de Barcelona.
- MASCLANS, F. (1999). *Guia per a conèixer els arbres*. Barcelona. Montblanc-Martin i Centre Excursionista de Catalunya. [1a. Edició 1958]
- MASCLANS, F. (1989). *Guia per a conèixer els arbusts i les lianes*. Barcelona, Montblanc-Martin i Centre Excursionista de Catalunya. [1a. Edició 1963]
- NUET, J.; PANAREDA, J.M. i ROMO, À. M. (1991). *Vegetació de Catalunya*. Capellades, Eumo.
- RIERA, S. (1994). *Evolució del paisatge vegetal holocè al pla de Barcelona, a partir de les dades pol·líniques*. Barcelona, Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia, Universitat de Barcelona. Tesi doctoral inèdita.
- TERRADES, J. I RODÀ, F. (2004). "Els boscos de Catalunya. Estructura, dinàmica i funcionament". *Documents dels Quaderns de medi ambient* 11. Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient.

#### Recursos

Vegeu les adreces d'interès als apunts del campus virtual

### Bloc 5

#### Bibliografia

- CARRERAS, J.; CARRILLO, E.; FONT, X et alii. (1997). *Mapa de vegetació de Catalunya. 1:50.000 La Seu d'Urgell 215 (34-10)*, Barcelona, Institut Cartogràfic de Catalunya i Direcció General del Medi Natural
- CARRILLO, E. I NINOT, J.M. (1997). *Mapa de vegetació de les valls d'Espòt i de Boí.. 1:50.000*, Barcelona, Institut Cartogràfic de Catalunya
- CARRERAS, J.; CARRILLO, E. I FARRÉ, A. (1999). *Mapa de vegetació de Catalunya. 1:50.000 Noarre 150 (34-8) i Tírvia 182 (34-9)*, Barcelona, Institut Cartogràfic de Catalunya i Direcció General del Medi Natural
- CARRERAS, J.; CARRILLO, E. *Et alii.* (2003). *Mapa de vegetació de Catalunya. 1:50.000 Figueres 258 (39-11) i Roses 259 (40-11)*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Direcció General de Boscos i Biodiversitat i Universitat de Barcelona
- BOLÓS, O; VIGO, J. I CARRERAS, J. (2004). *Mapa de vegetació potencial de Catalunya. 1:250.000*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, Grup de Geobotànica i Cartografia de la Vegetació de la Universitat de Barcelona